6.4.2017
Asia: HE 23/2017 vp
Asiantuntijalausunto

Alfons Håkans AS, Suomen sivuliike kiittää lausuntopyynnöstä

HE:n Merilain muuttamista koskevassa osassa, 15§ ja 15a§ kohdissa esitetty ilmoitusvelvollisuus saattaa erityisesti aluksen päällikön tilanteeseen jossa hän joutuisi ilmoittamaan toteutuneista tai ”läheltä-piti” tilanteista, joista Trafi joutuisi rikoslaki (39/1889) viittauksen pohjalta käytännössä aina ilmoittamaan eteenpäin oikeudellisten toimien käynnistämiseksi Rikoslain Liikenteenvaarantamispykäliin liittyen. Aluksen päällikkö joutuisi siis itse ilmoittamaan tapahtumat, joista hänet voitaisiin asettaa syytteeseen. Tähän näyttäisi sisältyvän ristiriita perustuslakiin nähden. Oikeus olla ilmiantamatta itseään rikoksesta on osa perustuslain 21 §:ssä taattua oikeusturvaa (ks. esim. KKO 2014:67.)
On myös hyvä muistaa, että päällikön on joka tapauksessa ilmoitettava onnettomuuksista ja annettava meriselitys erikseen lakiin kirjatuissa tilanteissa.

Lisäksi edellä mainitun 15§ pykälän vaaratilanteista (”läheltäpiti”) ilmoittamisen kynnys ja kriteerit erityisesti jäänmurto- ja avustushinaustoiminnassa ovat haasteellisia verrattuna muuhun kauppamerenkulkuun. Jäänmurrossa ja avustushinauksissa alukset ovat tyypillisesti huomattavasti lähempänä toisiaan, kun muussa merenkulussa ja alusten välillä on myös suunniteltuja kontakteja. Joskus näissä tilanteissa tapahtuu myös alun perin tarkoitettua suurempia törmäyksiä mutta niiden käsittelyyn on olemassa normaalit vakiintuneen käytännön mukaiset merivahinkoihin liittyvät ilmoitusprosessit. Näin ollen kynnys ilmoitusvelvollisuuteen ja toisaalta suhde liikenteenvaarantamispykälien tulkintaan on näissä merenkulun alalajeissa haastava ja voi helposti johtaa ennakoimattomiin lopputuloksiin.

Merioikeuskäsittely tulisi myös tapahtua Merilain 21 luvun 1§ kahden meriasiantuntijan läsnä ollessa (merioikeuden laajennettu kokoonpano), varsinkin tapauksissa joissa käsitellään ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyöntiä.

Koska esitys sisältää ilmeisen perustuslain vastaisuuden ehdotamme, että myös oikeusministeriö osallistuu ehdotuksen jatkovalmisteluun. Joka tapauksessa edellä sanotun johdosta esitämme kunnioittavasti että kyseiset HE:n kohdat ja niihin liittyvät perustelutekstit muutetaan siten että esitetyt ongelmat huomioidaan jatkovalmistelussa.

Kunnioittaen,
Alfons Håkans AS, Suomen sivuliike

Jarkko Toivola
Director/Vice President
ALFONS HÅKANS
Hevoskarintie 23, FIN-20100 Turku
Phone: +358 40 1677746
e-mail: jarkko.toivola@alfonshakans.fi
web: www.alfonshakans.fi